

נצח ישראל - פרק מ"ד / מקורות נוספים

1. מעייני הישועה (עמ' י"א)

הצפייה לישועה איננה רק על העתיד, אלא גם בהווה – לצפות לכל שעה שאפשר שתופיע בה הגאולה, ומבלעדי זה – אין בכח השעה ההיא שתהא מקרבת את הגאולה. ומפני זה הקץ האחרון נעלם זמנו, למען יצפו ויחכו אליו בכל שעה, וזהו ענין "חבלי גאולה", "חבלי משיח", מלשון חבלים המושכים. ומכאן הרעה של מחשבי קצים, שדוחים את הצפייה על הזמן ההוא שחושבים עליו, וכל אלו שחשבו את הקץ, חשבו על ה"בעתה" ולא על ה"אחישנה".

2. שם (עמ' ר"ד)

אין בלבנו אלא אחד. בשעה שבקש יעקב לגלות את הקץ – נתגלגל לפניו הדור האחרון שבעקבתא דמשיחא, על כל החוצפה וההפקרות שלו, ונדעזעז עד שנסתלקה ממנו שכניה, אולם בניו השיבו לו, כשם שאין בליבך אלא אחד כך אין בליבנו אלא אחד, שעם כל הירידות הנוראות, בליבם הם קשורים בקשר נצחי ומתייחדים עם האחד האמתי, ובזה אין הבדל בין האבות לבנים, וכל אחד מישראל בפנימיות לבבו קשור עם האחדות העליונה ממש כיעקב אבינו, ואף יעקב אבינו ענה אחריהם "ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד".

זוהי עבודת הצדיקים בסוף הימים, שלא להתפעל מן הגוון החיצוני של ישראל, המדולדל בעוונותינו הרבים, ולהשתדל לגלות עומק קודשם העצמי, שכשם שאין בלב האבות אלא אחד – כך אין בלב הבנים אלא אחד, ובזה יזכו לגילוי ברכת שם כבוד מלכותו לעולם ועד, "והיה ה' למלך על כל הארץ, ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד".

3. עולת ראי"ה (עמ' ק"ס)

ברוך שם, כבוד מלכותו, לעולם ועד. המלכות העליונה, ההנהגה של כל עולמים, על פי חוק חפץ ד' עליון, כפי מה שהיא מתגלה במציאות בכל עולם ובכל פרט שלו לפי מדתו. למעלה ממנה עומד ערך הכבוד של מלכות זו, כלומר התכלית הרוחנית הנרצית מכל החוקים כולם, ומכל המצואים והנהגות החוקית. והשם של הכבוד הוא העומד למעלה מן הכבוד בעצמו, מפני שהכבוד מצין את התכליתיות ביחס להויה, כפי מה שהיא במציאות ובפעל, והשם של הכבוד הוא כבר נושא, שאנו חושבים על אודותיו לא ביחס להמצאות, כי אם ביחס להתוכן העליון של שורש המציאות, בסוד המחשבה האלוקית העליונה. וממקור מעיין העליון של החפץ הכמוס, שהוא שמו של כבוד המלכות, כל שפעת הברכות נובעת היא.

4. שו"ע (או"ח, ס' o"א)

אַחַר פְּסוּק רֵאשׁוֹן צְרִיף לֹאמַר (י"א) בְּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מְלֻכוֹתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד בְּחֶשְׁאֵי.

באר היטב: נשכמל"ו. ואם לא אמר נשכמל"ו – אין מחזיקין אותן שלטי גיבורים, ב"ח. אבל כלבוס כתב שאפילו אמרו, ולא אמרו כוונה – ריך לחזור, וכן משמע ריך סי' ס"ו:

5. נפש החיים (שער ג', פרק י"א)

ובזה יובן מאמרם ז"ל (פסחים נ"א א') בענין השבח ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד ביהוד ק"ש שהתקינו שיאמרוהו בחשאי. משל לבת מלך שהריחה ציקי קדרה וכו' התחילו עבדיה להביא לה בחשאי. ולכאורה יפלא מִשָּׁלֵם ז"ל הלא שבח גדול הוא: ועפ"י פשוט, יש לבאר דלפי האמת אינו שבח כלל. כמו האם יחשב לשבח למלך בשר ודם לומר שהוא מולך על רַבֵּי רבבות נמלים ויתושים, והמה מקבלים עליהם עול מלכותו ברצון?! כל שכן וקל והומר אין ערך כלל שהוא יתברך, אשר אין ערוך לקדושתו ועוצם אהדותו הפשוט, וכל העולמות כלא השיבין קמיה, ודאי באמת אינו שבח כלל שנשבחהו יתברך שהוא ברוך ומפואר בכבוד מלכותו על עולמות נבראים שכולם שפלים ולא השיבין קמיה כלל. רק שהוא יתברך, במקום גדולתו – תמצא ענוותנותו, שגזרה רצונו לקבלו מאתנו לשבח. לזאת המשילוהו ז"ל לציקי קדרה. והתקינו שעכ"פ לא נאמרו אלא בחשאי: ולפי דברינו הנ"ל יש לבאר פנימיות כוונתם ז"ל, היינו שאחר שיהדוהו בפסוק "שמע", שהוא רק אחד, אהדות פשוט, ואין עוד מלבדו כלל, וכל העולמות הם כאילו אינם במציאות כלל. איך נשבחהו אחר זה שהוא מבורך בכבוד מלכותו על עולמות. שגם העולמות ישנם במציאות והוא יתברך המולך עליהם. ואינו נחשב לשבח נגד עוצם יהוד פסוק שמע? אלא שגזרה רצונו יתברך שאעפ"כ נשבחהו בזה השבח. מחמת שכן הוא העניין מצד השגתנו והנהגתנו עפ"י יסודות וחוקי תורתנו הקדושה, שנבנו כולם ע"פ זה הבחינה כמש"ל, לזאת נאמרוהו בחשאי.